

Yoshua wa Kweli



SABATO MCHANA

Soma kwa ajili ya Somo la juma hili: 1 Kor. 10:1-13; Mt. 2:15; Yos. 1:1-3; Mdo. 3:22-26; Ebr. 3:7-4:11; 2 Kor. 10:3-5.

Fungu la Kukariri: “Basi mambo hayo yaliwapata wao kwa jinsi ya mifano, yakaandikwa ili kutuonya sisi, tuliofikiliwa na miisho ya zamani” (1 Wakorintho 10:11).

Katika kitabu cha Yoshua, yapo maoni kwamba maisha ya mhusika wake mkuu yanaelekeza mbali zaidi ya hayo maisha yenyewe hadi kwenye uhalisia ambao ni mkubwa zaidi kuliko mtu huyo mwenyewe. Tunaiona kanuni hii katika Biblia yote, kama vile katika nchi ya Kanaani, ishara ya tumaini letu la milele katika nchi mpya. Tena, bila shaka, huduma ya patakatifu pa kidunia ilielekeza kwenye uhalisia mkubwa zaidi: “Lakini Kristo akiisha kuja, aliye kuhani mkuu wa mambo mema yatakayokuwapo, kwa hema iliyo kubwa na kamilifu zaidi, isiyofanyika kwa mikono, maana yake, isiyo ya ulimwengu huu” (Ebr. 9:11).

Lakini swali linazuka: Yoshua anaelekezaje kwenye utimizwaji wa wakati ujao? Tunawezaje kuwa na uhakika kwamba tafsiri hiyo ya kitabu ni halali? Je, ni kanuni zipi za kibiblia zinazodhibiti matumizi ya kitabu cha Yoshua kwenye uhalisia wa Agano Jipya na matukio ya nyakati za mwisho?

Juma hili, tutaangalia kanuni za ufasiri wa kibiblia kuhusu taipolojia au uainishi. Tutajifunza jinsi Biblia yenyewe ilivyo na viashirio vya uainishi na jinsi maisha ya Yoshua yanavyofananisha huduma ya Masihi na kuelekeza kwenye ishara iliyotimizwa katika kanisa, na vilevile katika utimilifu wa historia ya mwanadamu.

**Soma somo la juma hili ukijiandaa kwa Sabato, Desemba 6*

Uainishi wa Kibiblia

Jifunze Maandiko yafuatayo yanayorejea kwenye mifano na ujaribu kufasili kuwa huo ni uainishi gani wa kibiblia: Rum. 5:14; 1 Kor. 10:1-13; Ebr. 8:5 na Ebr. 9:23.

Vifungu hivi vya Biblia vinatumia neno “aina” (kwa Kiyunani, *typos*) au “mfano” (Kwa Kiyunani, *antitypos*) kurejelea jinsi mwandishi wa Agano Jipya alivyofafanua uhusiano kati ya andiko la Agano la Kale au tukio, na maana yake katika wakati wake mwenyewe, au katika siku zijazo.

Uainishi (Taipolojia) ni tafsiri mahususi ya watu, matukio, au taasisi inayomwonesha Yesu au mambo mengine halisi yaliyomo katika injili. Aina hiyo inalingana na kitu halisi kama kielezo au umbo tupu linaloakisi umbo la asili, hata kama kile kilicho halisi, kinatimiza kikamilifu madhumuni ya ule mfano. Kwa hiyo, aina au mfano wa kibiblia uliundwa kulingana na muundo wa Mungu ambao ulikuwa umekuwepo kwa uthabiti, au kimawazo, katika maoni ya Mungu, na unatumika kuunda nakala za siku zijazo (vilivyo halisi).

Ni muhimu kuelewa kwamba waandishi wa Agano Jipya hawakuhusisha kwa nasibu maana ya mfano kwa baadhi ya maandiko ya Agano la Kale ili kujenga hoja. Mfano au aina ya Agano la Kale unathibitishwa kila mara katika maandishi ya kinabii kabla ya kupata utimilifu wa kilicho halisi kwenye Agano Jipya.

Angalia jinsi Daudi anavyoonekana katika Agano la Kale, na kisha jinsi anavyooneshwa kwenye Agano Jipya. Ni mafundisho gani tunayoweza kujifunza kuhusu jinsi uainishaji unavyofanya kazi kutokana na mfano huu?

a. Daudi (*Zab. 22:1, 14-18*): _____

b. Daudi mpya (*Yer. 23:5; Isa. 9:5, 6; Isa. 11:1-5*): _____

c. Daudi halisi (aliyekuwa amewakilishwa awali) (*Yohana 19:24*): _____

Kwa kuangalia aya hizi, tunagundua kwamba Agano la Kale lenyewe linatoa ufunguo wa kutambua na kutumia mifano katika Maandiko. Yaani, waandishi wa Agano Jipya, ambao Maandiko yao yalikuwa lile Agano la Kale, walivuviwa na Roho Mtakatifu kutumia mifano ya Agano la Kale kufunua “ukweli wa leo” (*2 Pet. 1:12*), hasa kumhusu Yesu na huduma Yake.

Mfano na Halisi

Wafasiri wa Biblia hawawezi kuamua kiholela juu ya kile kilicho mfano wa kibiblia, au jinsi mfano huo maalum unavyotimizwa katika Agano Jipya na zaidi. Biblia yenyewe inatoa baadhi ya vidhibiti na kanuni kuhusu matumizi ya uainishi (taipolojia) wa kibiblia.

Vilevile, Agano Jipya linafunua utimilifu uliohalisi wa mfano katika awamu tatu tofauti: (1) katika maisha ya Kristo (utimilifu wa Kiristo), (2) katika uzoefu wa kanisa (utimilifu wa kikanisa), na (3) mwishoni mwa wakati (utimilifu wa eskatolojia).

Tunaweza kupata mifano na uhalisia uliooneshwa katika ile mifano katika Biblia yote, na inasaidia sana katika kuwaonesha wasomaji jinsi ya kuelewa Biblia na ni kweli gani Neno la Mungu linafundisha kuhusu Yesu, wokovu na tumaini kuu tulilo nalo.

Tazama mifano ifuatayo ya Agano la Kale: Israeli, Kutoka na hekalu. Kila mmoja kati ya hii inatimizwaje kwenye sura hizi tatu za uhalisia: Kikristo, kikanisa na kulingana na mwisho wa wakati?

1. Israeli

- Awamu ya Kikristo (*Mt. 2:15*)
- Awamu ya Kikanisa (*Gal. 6:16*)
- Awamu ya mwisho wa wakati (*Ufu. 7:4–8, 14*)

2. Kutoka

- Awamu ya Kikristo (*Mt. 2:19–21*)
- Awamu ya Kikanisa (*2 Kor. 6:17*)
- Awamu ya wakati wa mwisho (*Ufu. 18:4*)

3. Hekalu

- Awamu ya Kikristo (*Yohana 1:14; Yohana 2:21; Mt. 26:61*)
- Awamu ya Kikanisa (*1 Kor. 3:16, 17; 2 Kor. 6:16*)
- Awamu ya wakati wa mwisho (*Ufu. 3:12; Ufu. 11:19; Ufu. 21:3; Ufu. 21:22*)

“Kwa sababu Maandiko yana Mwandishi mmoja aliye Mungu, sehemu mbalimbali za Maandiko zinadumu kukubaliana kila moja na nyingine Mafundisho yote ya Biblia yatapatana kila moja na lingine; ufasiri wa ibara moja moja utapatana na ujumla wa kile Maandiko yanachofundisha kuhusu somo husika.” – *Handbook of Seventh-Day Adventist Theology*, uk. 65.

Huwa unafanya nini wakati, katika nyakati fulani, unaona kuwa ni vigumu kuelewa maana ya vifungu fulani?

Yoshua, Mfano

Kwa kuzingatia uainishaji wa kibiblia, kuna umuhimu gani ufananishaji (usambamba) kati ya maisha ya Musa na ya Yoshua? *Taz. Kut. 3:1, 2; Yos. 1:1-3; Hes. 13:1, 2; Yos. 2:1; Kut. 3:5; Yos. 5:15.*

Kama tulivyogundua katika juma la kwanza, Yoshua anawasilishwa kama Musa mpya ambaye, katika maisha ya kizazi cha pili, anarudia hatua muhimu zaidi za Kutoka Misri. Kama vile Musa alivyokuwa, anaagizwa pale anapokutana yeye binafsi na Bwana. Chini ya uongozi wa wote wawili, umaarufu wa Israeli kati ya mataifa ulichochea hofu. Musa aliongoza Israeli katika kuvuka Bahari ya Shamu, Yoshua anawaongoza Waisraeli katika kuvuka kimuujiza Yordani. Viongozi wote wawili wanakumbushwa juu ya umuhimu wa tohara na umuhimu wa Pasaka. Mana inanza kunyesha wakati wa Musa, na inaisha na Yoshua. Wote wawili wanaamriwa kuvua viatu vyao. Mkono ulionyoozwa wa wote wawili unaashiria ushindi kwa Israeli. Musa anatoa maagizo ya kugawanywa kwa nchi na kuanzishwa kwa miji ya makimbilio. Yoshua anatembea maagizo. Wote wawili wanatoa hotuba ya kuaga taifa na kufanya upya agano kwa ajili ya watu mwishoni mwa huduma yao.

Soma Kumbukumbu 18:15-19; Kum. 34:10-12; Yohana 1:21; Matendo 3:22-26 na Matendo 7:37. Ni nani anayetimiza unabii wa Musa kuhusu nabii kama yeye? Yoshua anaonekanaje kufaa kuwa ndiye aliyetabiriwa hapa?

Maisha ya Yoshua yalikuwa sehemu tu ya utimilifu wa unabii uliofanywa na Musa (*Kum. 18:15, 18*). Hata hivyo, unabii uliotolewa na Musa haukutimizwa katika maana yake halisi kabisa. Katika maana yake halisi kabisa, unabii ungeweza kutimizwa tu (au kukamilishwa) na Masihi. Yeye alimjua Baba kwa karibu sana (*Yohana 1:14, 18*); Yeye alikuwa wa kweli na alimdhahirisha Baba kwa uaminifu (*Luka 10:22; Yohana 14:6; Mathayo 22:16*). Kwa kweli Mungu alitia maneno Yake kinywani mwake (*Yohana 14:24*). Hivyo, maisha ya wote wawili; ya Musa na ya Yoshua yanakuwa mifano ya Masihi aliyekuwa anakuja, Yesu.

Ni kwa namna gani Yesu ni kitovu cha kutembea kwako na Bwana? Kwa nini ni lazima kwamba Yesu, na kile ambacho amekufanyia, kiwe ni msingi wa uzoefu wako wote wa Kikristo?

Yoshua wa Kweli, Yeye Aliye Halisi

Kisa cha Yoshua lazima kionekane kupitia mche wenye rangi anuwai wa uainishaji. Vita vilivyoendeshwa na Yoshua ni matukio ya kihistoria, yakijumuisha sehemu muhimu ya historia ya Israeli. Lengo la vita hivyo ni kuwaweka Waisraeli katika Nchi ya Ahadi, ambapo wanaweza kufurahia urithi wao waliotengewa kwa amani na kuanzisha jamii mpya inayotegemea kanuni za sheria ya Mungu.

Baadaye, waandishi wa Agano la Kale, kama vile Isaya, wanawasilisha kazi ya Masihi kama inayojumuisha pia kugawa “urithi uliokuwa ukiwa [kwa watu wake]” (*Isa. 49:8*), wakitumia istilahi sawa na ambayo hupatikana mara kwa mara katika kitabu cha Yoshua. Kama vile kazi ya Yoshua ilivyokuwa kuwagawia Waisraeli ile nchi, ndivyo Masihi, anayeoneshwa kuwa Yoshua mpya, anawapatia Israeli mpya urithi wa kiroho.

Soma Waebrania 3:7– 4:11. Kauli ya Agano Jipya inathibitishaje kwamba Yoshua, Musa mpya, yeye mwenyewe ni mfano wa Yesu Kristo?

Waandishi wa Agano Jipya waliwasilisha vipengele vingi vya huduma ya Yesu Kristo kwa mujibu wa kazi ya Yoshua. Yoshua alipoingia Kanaani baada ya miaka 40 nyikani, ndivyo “Yoshua halisi,” Yesu, aliingia katika huduma Yake ya kidunia baada ya siku 40 nyikani (*Mt. 4:1–11, Lk. 4:1–13*) na huduma Yake ya mbinguni baada ya siku 40 katika jangwa la dunia hii (*Mdo. 1:3, 9–11:2; Ebr. 1:2*).

Baada ya ubatizo wa Yesu katika Mto Yordani (Uzoefu wake wa “Kuvuka Yordani” [*Mt. 3:13–17, Mk. 1:9–11*]), waandishi wa vitabu vya injili wananukuu Zaburi 2:7 na Isaya 42:1, kutoka zaburi ya Kimasihi na kutoka kwa wimbo kuhusu Mtumishi wa Yehova aliyeteseke (*Mt. 3:12, Mk. 3:12, 17, 17*). Kwa hiyo, kupitia kwa ubatizo Wake, Yesu anaoneshwa kama shujaa wa kiungu ambaye—kupitia maisha ya uaminifu katika kutii, hata kifo—atapigana vita vya Yehova dhidi ya majeshi ya uovu. Maisha Yake na kifo Chake msalabani vilileta kutupwa nje kwa Shetani, kiliongoza katika ushindi dhidi ya adui zetu wa kiroho, kilitoa pumziko la kiroho kwa watu Wake, na kuwagawia urithi waliokombolewa (*Efe. 4:8, Ebr. 1:4, Ebr. 9:15*).

Kuweza “kupumzika” katika kile ambacho Kristo ametutendea kunamaanisha nini? Yaani, tunawezaje kuwa na uhakika kwamba Yesu amemshinda Shetani kwa niaba yetu?

Yoshua na Sisi

Yoshua, kama mfano, anaelekeza mbele zaidi ya huduma ya Yesu Kristo kwenye utimilifu katika maisha ya kanisa, mwili wa Kristo. Ni kwa namna gani vita vilivyopambanwa na Israeli chini ya Yoshua vinaonesha mapambano ya kiroho ya kanisa? Kuna tofauti gani kati ya hayo mapambano? *Taz. 1 Tim. 1:18; 2 Tim. 4:7; Efe. 6:10-12; 2 Kor. 10:3-5; na Mdo. 20:32.*

Waandishi wa Agano Jipya wanatambua utimilifu wa 'kikanisa' wa mfano wa Yoshua. Washiriki wa mwili wa Kristo, yaani kanisa, wanahusika kwenye vita ya kiroho dhidi ya nguvu za uovu; hata hivyo, wanafurahia pumziko la neema ya Mungu (*Ebr. 4:9-11*) na baraka za urithi wa kiroho.

Je, aya zifuatazo zinasema nini juu ya utimilifu wa mwisho wa mfano wa Yoshua? *1 Pet. 1:4; Kol. 3:24; Ufu. 20:9; Ufu. 21:3.*

Utimilifu wa mwisho uliokamili wa mfano wa Yoshua utakamilishwa wakati wa kuja kwa mara ya pili kwa Yesu Kristo (kipengele cha matukio makuu ya wakati wa mwisho).

Maisha ya Yoshua yaliakisi tabia ya Mungu sana kiasi ambacho vipengele fulani vya maisha yake vilikuwa na tabia ya kinabii ikiashiria shughuli na nafsi ya Masihi.

Kwetu leo, Masihi amekwisha kuja. Huduma Yake haihitaji kuoneshwa kama inayokuja baadaye, lakini bado tunayo fadhila ya kuakisi tabia Yake – utukufu ambao Kristo alitamani kushiriki na wanafunzi Wake (*Yohana 17:22*) na hiyo inaweza kuwa yetu kwa kuzingatia tabia ya Kristo (*2 Kor. 3:18*). Kadiri tunavyomtafakari Yesu, ndivyo tutakavyozidi kuakisi uzuri wa tabia Yake. Hili ni la msingi sana kwa kile ambacho mwendo wetu wa kila siku pamoja na Kristo unapaswa kutuongoza kwacho. Hii ndiyo sababu muda katika Neno Lake, kila siku, ni jambo muhimu sana. Hii ndiyo sababu pia, inatupasa tutumie muda katika kuyatazama maisha na tabia na mafundisho ya Bwana Yesu. Kwa kutazama, ndiyo, tunabadilishwa.

Yoshua, aliye mfano, aliwauliza Waisraeli: "Je! Hata lini mtakuwa walegevu katika kuingia kwenu na kuimiliki hiyo nchi, ambayo yeye Bwana, Mungu wa baba zenu, amewapa?" (*Yos. 18:3*). Bwana Yesu, aliyekuwa akiwakilishwa kwa mfano wa Yoshua, angewekaje swali hilo leo?

Jifunze Zaidi:

"Ujumbe wa Kristo ulikuwa haujaeleweka kwa watu wa wakati Wake Mapokeo, marudi ya wenye hekima, na sheria za watu viliwazuia wasione fundisho ambalo Mungu alitaka kuwapatia. Haya mapokeo na "maneno ya hekima", vikawa kikwazo katika kuelewa na kushika dini ya kweli. Wakati Uhalisia ulipokuja, katika nafsi ya Kristo, hawakumwelewa kwamba ni utimilifu wa yale waliyokuwa wanafanya kwa mifano yakiwa kivuli cha yale yajayo. Walimkataa Yeye aliye halisi, na kushikilia vile vielelezo na huduma ambazo kazi yake ilikuwa imekwisha. Mwana wa Mungu alikuwa amekuja, lakini wakawa wakiendelea kuombea muujiza ... Injili ya Kristo ilikuwa jiwe likwazalo kwao kwa kuwa waliomba ishara badala ya Mwokozi. Walimtazamia Masihi kuthibitisha kuwa ndiye kwa ishara kuu, za kushinda vita, na kusimamisha milki yake juu ya falme za kidunia zilizoharibika. Matazamio haya Kristo aliyajibu katika mfano wa mpanzi. Ufalme wa Mungu hautathibitishwa kwa nguvu za silaha wala kwa kuingilia kwa ukali, bali kwa kupanda ukweli mpya ndani ya mioyo ya watu." – Ellen G. White, *Lulu za Uzima*, uk. 13, 14.

"Kanisa linawahitaji akina Kalebu na Yoshua, walio tayari kukubali uzima wa milele kulingana na masharti sahili ya Mungu ya utii. Makanisa yetu yanateseka kwa kukosa watendakazi. Shamba ni dunia yetu. Wamisionari wanatakiwa kwenye miji na vijiji ambavyo kwa hakika vimefungwa na ibada za sanamu kuliko wapagani wa Mashariki, ambao kamwe hawajawahi kuiona nuru ya ile kweli. Roho ya umisionari wa kweli imeyaacha makanisa yanayoinua sana madai yake; mioyo yao haiangazwi tena na upendo wa roho na shauku ya kuziongoza kwenye zizi la Kristo. Tunahitaji watendakazi wa dhati. Je, hawapo wa kuitikia kilio kinachopaa kutoka katika kila kona: 'Njoo... utusaidie?'" Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, gombo la 4, uk. 156.

Maswali ya Kujadili:

- ① Uainishaji wa kibiblia unakusaidiaje kuelewa kwa ubora zaidi huduma ya Yesu Kristo kwa niaba yako?
- ② Ni kwa namna gani vita vyetu vya kiroho vinafanana na harakati ya kuitwaa Kanaani, na vina tofautianaje?
- ③ Tafakari juu ya utimilifu wa mwisho wa uainishaji wa Yoshua. Taswira ya ulimwengu usio na maumivu, mateso na kifo inatupatiaje tumaini la hakika katika mapambano ya kila siku ya maisha?
- ④ Yoshua aliiakisi tabia ya Mungu kiasi kwamba alikuwa ishara iliyotangulia ya huduma ya Kristo. Ni kwa namna gani unaweza kivitendo kumruhusu Yesu aiakisi tabia Yake kwako kikamilifu?